

א) (לעיל ק"ג, ט) קדושין כ"א. סנהדרין ס"ה; ב) (נמנדי ה' ט) [נס], ט) (דף ק"ג, ט) רש"י, ו) (וי"ט ע"ט, ט)

תורה אור השלם

1. ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב ליה לכוון מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליה;

במדבר ה ה

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה הא והא וכו' דמורי ר' יוסי דלנפשיה לא מני; ב) תוס' ד"ה ליה וכו' דכיון דליכא קלא לא מסידינן לנקומה; ג) ר"ה ב"ח וכו' צ"ל השותפין האומר לאשתו קונם שאני נהנית לך;

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ליה וכו' אבל נתנו בכתבה עיני כמותות דף מט ע"ב תוס' ד"ה הוא ועיני כמותות ה"שכ"א ס' מ"ח"ח דה"ל ע"ז: ב"א"ד הבי נמי לא משתעבדי מפלגלי. עיני יצמות לט ע"א תוס' ד"ה כחז וכתבות דף מט ע"ב תוס' ד"ה הוא;

רבינו חננאל

עבודתה ועורה. פ"י עבודתה מתנוחה שואמר עבודת מתנה.

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

בחיינו ובמזמורו אם מה לא ירשנו: ואם אין לו. מה יאכל ליה ואוכל ובעלי חוב בזין ונפרעין מן הירושה את חלקו: גמ' ואפי' לארנקי של זדקה. אם אינו מוצא יורש לאציו למי ישיב יתן אותה לארנקי של זדקה ולא יעכזבו ידיו: וזריח שיאמ. כשהוא משיב לארנקי של זדקה זה גזל אבא:

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

ובמזמורו אם מה לא ירשנו * ויהיוזיר לבניו או לאחיו יואם אין לו ליה ובעלי חוב באים ונפרעים: גמ' אמר רב יוסף יאפילו לארנקי של זדקה אמר רב פפא יוצריך שיאמור זה גזל אבי אמאי נמחליה לנפשיה מי לא תנן (ב) מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש אלמא בר מחילה הוא אמר רבי יוחנן לא קשיא הא רבי יוסי הגלילי הא רבי עקיבא דתניא (ג) ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וכו' יש אדם בישראל שאין לו גואלים אלא בגזל הגר הכתוב מדבר הרי שגזל הגר ונשבע לו ושמע שמת הגר והיה מעלה כספו ואשמו לירושלים ופגע באותו הגר וזקפו עליו במלוה ומת זכה הלה במה שבידו דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר אין לו תקנה עד שיוציא גזילו מתחת ידו לרבי יוסי הגלילי לא שניא לנפשיה ל"ש לאחרים מצי מחיל ולרבי עקיבא ל"ש לאחרים ולא שניא לנפשיה לא מצי מחיל ולר' יוסי הוא הדין דאפי' לא זקפו במלוה והיא דקתני זקפו עליו במלוה להודיעך כחו דרבי עקיבא דאפילו זקפן עליו במלוה אין לו תקנה עד שיוציא גזילה מתחת ידו מתקוף לה רב ששת אי הכי לרבי יוסי הגלילי לשמעין לנפשיה וכל שבן לאחרים לרבי עקיבא לשמעין לאחרים דלא מצי מחיל אבל ל"ש לנפשיה דלא מצי מחיל אלא אמר רב ששת הא והא רבי יוסי הגלילי כי קאמר רבי יוסי הגלילי דמצי מחיל לאחרים אבל לנפשיה לא מצי מחיל אלא אמאי זכה הלה במה שבידו משום דוקפן עליו במלוה רבא אמר הא והא רבי עקיבא כי אמר רבי עקיבא דלא מצי מחיל לנפשיה אבל לאחרים מצי מחיל מכלל

אסור לפרוע דודאי קא משתרי ליה ואסור וה"ג משתרי ליה וי"ל דלא דמי דהתם כיון שמתחייב למי שפרע בעצורו אם יפרע בחנם בעצורו א"כ מהנהו ואסור אבל הכא מה שצאים ב"ח ונפרעין מן הנכסים אין זה נהנה מן הנכסים וההיא דהולך אלל חנוני לא תקשה דהתם דרך מתנה מיירי שהחנוני נותן ליה פירות במתנה וחוזר ומקבל מזה מעות דרך מתנה אבל הא דלמר צפרק השותפין (סס דף מו: ט) קונם אשתי שאני נהנית לך כו' ליה וצ"ח בזין ונפרעין מבעל צלמא קונם שאני נהנה לאשתי איכא למימר בזמנות אשמו ולאציבא דחנן אלל קונם שאני נהנה לך משמע שאומר לחבירו נמאך שהוא פורע חובו ויש לומר כגון שויה הימנו על מנת שלא לפרוע דהשתא אין נהנה כלום במה שפורע חובו וז"ל וכו' בשופטני עסקינן שילוה ע"מ שלא לפרוע וי"ל שהוא אהובו שלא יניח מלפרוע בעצורו: אלא אמר רב ששת הא והא ר' יוסי הגלילי. וז"ל ואמאי לא מוקי מתני' כר' עקיבא ומודה ללאחרים מצי מחיל ולנפשיה לא מצי מחיל וזקפו עליו במלוה הוא פלגי עליו רבי עקיבא ארבי יוסי דלא חשיב ליה זקופיה כמו מחילה לחבירו וי"ל דרב ששת סבר כיון דמחילה דאחריתי מועלת זקפו נמי מועיל לכ"ע וכיון דלמר ר' עקיבא דוקפו צלמיה אינו מועיל א"כ ודאי ס"ל דמחילת אחרים נמי אינו מועיל הלכך לא מתוקמה מתני' כר' עקיבא דקתני במתנתין מחל לו את הקרן משמע דמחילת אחריתי מועלת ורבא דמוקי לה כרבי עקיבא סבר דוקפו צלמיה אינו מועיל כלום לכ"ע אי לא מצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שבידו ע"כ משום דסבר דמצי מחיל לנפשיה הלכך מתני' לא מיתוקמה כותיה אלא כרבי עקיבא ומודה רבי עקיבא ללאחריתי מצי מחיל והשתא הא דנקט זקפו צלמיה להודיעך כמו דרבי עקיבא דאפי' זקפו צלמיה לא מצי מחיל לנפשיה כיון דליכא מחילה דאחריתי: אלל

קמ.

עין משפט גר מצוה

קבא א ב מיי פ"ה מהלכות גדרים ה"ל ו עיין ב"מ הל"ו סגן לזון רמב טו"ע י"ד ס"י רב סעף ד: קבא ג ד מיי פ"ח מהל' גזילה ואכירה הלכה ג סגן עיין ענ טו"ע פ"ח ס"י ע"ג סעף ה: קבא ה מיי פ"ח מהל' ד קבא ה מיי פ"ח מהל' ד עיין בהשגות ובמ"מ טו"ע פ"ח ס"י:

מוסף רש"י

בחיינו ובמזמורו. אם נדר בחיינו ובמזמורו, כיון דמפסקי צמות, אם מת לא יירשנו. דלדס אורכ דבר שצדקותו לכשלא מרשמו לאחר מותו (נדרים ט"ב). מחל לו. נגזל על הקרן. לאחר שהיה לו (יע"ד). ואם אין לאיש גואל. בני גזל ונשבע על שקר, דמצי לעיל מניה והתירו את מטאמא אשר עשו והשיב את אשמו כדאשמו, והא אשמו קין של גזלה (סנהדרין ס"ח). ורבי יוסי הגלילי. מרע יעקב, צדור אחד מכל ישראל עיני הוא קרוב לו (קדושין כ"א). אין לך אלס צישראל שאין לו גואלים. כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם (סנהדרין ס"ח). מדבר. ומת לאחר שנשבע לו ואין לו יורשים (ס"ח).

לצניו או לאחיו וחוזר ויטרפנה מהם ב"ח אע"ג דלמרינן לעיל (דף י"א): עשה שורו אפומיקי ומכרו אין ב"ח גובה הימנו היינו דוקא מכרו דכיון דליכא קלא לא (ב) אפסדינא ללקוחות * אבל נתנו במתנה דלא שייך פסידא ללקוחות ב"ח גובה הימנו דלזין יכול ליתן מה שמשועבד לאחרים אבל לא עשאו אפומיקי לא היה ב"ח חוזר וטורף מהם דכי היכי דמטלטלי דיתמי לא משמעבדי לנ"ח * ה"נ לא משמעבדי מטלטלי דמקבל מתנה לבעל חוב והוי כאילו נותן להם במתנה כיון שהוא עצמו אינו יכול לחזור ולטורף מהן ומיניה נראה דלא חשיב הכא מה שמחזיר להן כאילו נתן להם דאינו נותן להם לשם מתנה אלא סתמא דשתיקה מחזיר להם ואין דעתו אלא לקיים מצות השצה בעלמא הלכך לא הויא מתנה ויכול ב"ח לטרוף מהם והוא ודאי אינו יכול לחזור וליתק מהן דלא לא היתה מתקיים השצה כלל אם היה לוקח בעצמו מה שנתן אבל מה שצ"ח נוטל מתקיימה ספיר מנות השצה כיון שבעצמו אינו נוטל ומיירי אפי' בלא אפומיקי: ב"ח באין ונפרעין. אחר מיתה ואפילו בחיינו הוי שרי צה"ג כדלמרינן (נדרים דף מ"ג). המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל ילך אלל חנוני הגריל אללו ויאמר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואין לו מה יאכל ויאני יודע מה לאעשה לו נותן לו וצא ונוטל מזה אלל לפי זה אין רוצה שיהנה ממנו כלל בחיינו ואין יכול לעשות תקנה אלל מדעתו והא דלא תני הכא ואם אין רוצה דקתני רישא משום שהרי ודאי (א) [אין] רוצה או שמא דוקא אין לו מה יאכל שרי דקתני גבי המודר הנאה מחבירו אבל אם יש לו מה יאכל אפי' (ב) [אין] רוצה אין לו תקנה בכך וז"ל והיאך נפרע ממנו והא תנן צפרק אין צין המודר (סס דף ג"ג). המודר הנאה מחבירו שוקל לו שקלו ופורע לו חובו ופר"ט דדוקא בזמנות אשמו אבל שאר חובות

אסור לפרוע דודאי קא משתרי ליה ואסור וה"ג משתרי ליה וי"ל דלא דמי דהתם כיון שמתחייב למי שפרע בעצורו אם יפרע בחנם בעצורו א"כ מהנהו ואסור אבל הכא מה שצאים ב"ח ונפרעין מן הנכסים אין זה נהנה מן הנכסים וההיא דהולך אלל חנוני לא תקשה דהתם דרך מתנה מיירי שהחנוני נותן ליה פירות במתנה וחוזר ומקבל מזה מעות דרך מתנה אבל הא דלמר צפרק השותפין (סס דף מו: ט) קונם אשתי שאני נהנית לך כו' ליה וצ"ח בזין ונפרעין מבעל צלמא קונם שאני נהנה לאשתי איכא למימר בזמנות אשמו ולאציבא דחנן אלל קונם שאני נהנה לך משמע שאומר לחבירו נמאך שהוא פורע חובו ויש לומר כגון שויה הימנו על מנת שלא לפרוע דהשתא אין נהנה כלום במה שפורע חובו וז"ל וכו' בשופטני עסקינן שילוה ע"מ שלא לפרוע וי"ל שהוא אהובו שלא יניח מלפרוע בעצורו: אלא אמר רב ששת הא והא ר' יוסי הגלילי. וז"ל ואמאי לא מוקי מתני' כר' עקיבא ומודה ללאחרים מצי מחיל ולנפשיה לא מצי מחיל וזקפו עליו במלוה הוא פלגי עליו רבי עקיבא ארבי יוסי דלא חשיב ליה זקופיה כמו מחילה לחבירו וי"ל דרב ששת סבר כיון דמחילה דאחריתי מועלת זקפו נמי מועיל לכ"ע וכיון דלמר ר' עקיבא דוקפו צלמיה אינו מועיל א"כ ודאי ס"ל דמחילת אחרים נמי אינו מועיל הלכך לא מתוקמה מתני' כר' עקיבא דקתני במתנתין מחל לו את הקרן משמע דמחילת אחריתי מועלת ורבא דמוקי לה כרבי עקיבא סבר דוקפו צלמיה אינו מועיל כלום לכ"ע אי לא מצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שבידו ע"כ משום דסבר דמצי מחיל לנפשיה הלכך מתני' לא מיתוקמה כותיה אלא כרבי עקיבא ומודה רבי עקיבא ללאחריתי מצי מחיל והשתא הא דנקט זקפו צלמיה להודיעך כמו דרבי עקיבא דאפי' זקפו צלמיה לא מצי מחיל לנפשיה כיון דליכא מחילה דאחריתי: אלל